

Vesi on välittäjä tähtien ja ihmisten välillä, uskoo chileläinen ohjaaja Patricio Guzmán.

Kadonneiden sielujen meret

Henk.koht.

Pirkko Kotirinta HS

Kulttuuritoimittaja herkistyy.

ISLANTILAISEN Björkin massiivisesta *Biophilia*-teoksesta on tehty 10–12-vuotiaille suunnattu opetusprojekti. Sen avulla Suomessakin on opetettu luovuutta, tiedettä ja taidetta, HS kertoi viime maaliskuussa.

Biophilia-konserttikiertueen päätöksen taltiointi Lontoosta esitettiin juuri Rakkautta & Anarkiaa -festivaaleilla.

Pari iltaa aiemmin R&A:ssa oli nähty dokumentti *The Pearl Button* (*El botón de nácar*, 2015). Sekin syleilee kosmisia sfäärejä ja ihmisen ja luonnon kohtalonyhteyttä – ja kelpaisi oppitunniksi, myös aikuisille.

CHILELÄINEN elokuvaohjaaja Patricio Guzmán (s. 1941) jatkaa *The Pearl Button*issa moninkermaisesti palkitun *Valon muisto* -dokumenttinsa (*Nostalgia de la luz*, 2010) teemoja.

Aluksi meille näytetään lähikuvassa kolmetuhatta vuotta

vanha kvartsikide, joka on löydetty Atacaman autiomaasta Chilestä. Se sisältää pisanan vettä, ohjaaja kertoo. Hänen rauhallinen kertojanäänensä on läsnä läpi dokumentissa, jossa mystiikka kohtaa tieteen.

Kerronta alkaa runollisena ja kiertyy poliittiseksi.

KVARTSIKITEESTÄ kamera siirtyy kuvaamaan jättimäisiä teleskooppeja, jotka kääntyilevät hiljaisena rintamana jäykin liikkein ja katselevat avaruuteen.

Joka yö ne etsivät planeettoja, jotka sisältävät vettä.

Merén hukutetusta jäi jäljelle vain nappi.

Maailman suurimmat teleskoopit tähyilevät vettä maailman kuivimmassa paikassa Pohjois-Chilessä. Dokumentissa avaruus kohisee ja elämälle välttämättömän veden solina hyväilee kuululuita.

GUZMAN kertoo viiden, sukupuuttoon miltei kuolleen alkuperäiskansan maailmankuvasta. Nämä vesinomadit elivät täysin veden varassa ja uskoivat, että kuolleiden ihmisten sielut jatkaivat elämäänsä tähtinä.

Elokuvan nimi liittyy Jemmy Button -nimiseen alkuperäisasukkaaseen, jonka brittikolonialistit ostivat vuonna 1830 Patagoniasta, yhdellä helmiäisnapilla. Button oppi eurooppalaisille tavoille Lontoossa. Kun hänet palautettiin omiensa pariin, hän oli muuttunut mies ja hukassa kulttuurissaan.

Helmiäisnappi palaa kerrontaan uudelleen myöhemmin, nyt osana Chilen synkkää lähistoriaa ja kertomusta diktatuurin aikana kadonneista. Tämä toinen nappi on kiinnittynyt merenpohjassa ruostuneeseen ratakiskoon, kotiloiden lomaan.

Kiskoja käytettiin painona, kun väärin ajattelevien ruumiita upotettiin mereen.

Jostakusta mereen hukutetusta jäi jäljelle vain nappi.

Ruumiita huuhtoutui myös rannoille, kuten Euroopassa nyt pakolaisia.

TELESKOOPIT palaavat kuvaan.

Guzman kertoo hiljattain avaruudesta löytyneestä kvasaarista, jonka vesihöyrymäärä ylittää vedeksi muutettuna kaikki maapallon meret, tähtitieteellisellä kertoimella.

Moniko kadonnut sielu lepää siellä, hän kysyy.

Elokvateatterin penkissä ajatus tuntuu lohdulliselta.